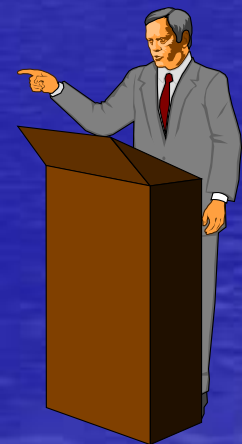

BUDUJMY „CYWILIZACJĘ ŻYCIA”

dr Jerzy M. NIEPSUJ

IPAK - Londyn - POSK, 24.02.2009 r.

PLAN WYKŁADU

- 1. Wprowadzenie – wyjaśnienie i uzasadnienie tematu.**
- 2. „Cywilizacja śmierci” jako „środowisko życia” współczesnego człowieka.**
- 3. Geneza filozoficzna współczesnych zamachów na „życie”.**
- 4. „Ewangelia życia” odpowiedzią Kościoła na „cywilizację śmierci”.**
- 5. „Cywilizacja życia” - „cywilizacją miłości”.**
- 6. Wnioski.**

LITERATURA PRZEDMIOTU

1. Encyklika *Evangelium Vitae* Ojca Świętego Jana Pawła II Do biskupów Do kapłanów i diakonów Do zakonników i zakonnic Do katolików świeckich oraz Do wszystkich ludzi dobrej woli O wartości i nienaruszalności życia ludzkiego, w: Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II, Wydawnictwo ŻNAK, Kraków 2006.
2. Jan Paweł II, *Pamięć i tożsamość*, Kraków 2005.
3. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum 1994.
4. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia. W przekładzie z języków oryginalnych. Opracował Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich. Wyd. Pallottinum, Poznań 2000.*
5. Stefan Kardynał Wyszyński Prymas Polski, *Dzieła Zebrane, tom II – III*, Wydawnictwo im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego Soli Deo, Warszawa 1995, 1999.
6. Stefan kardynał Wyszyński, *Głos z Jasnej Góry*, Warszawa 1986.

MOTTO:

***„ /.../ Człowiek, człowiek żyjący,
stanowi pierwszą i podstawową
drogę Kościoła”.***

(Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, w: *Encykliki Ojca Świętego
Jana Pawła II*)

MOTTO:

*„/.../ Każde zagrożenie
godności i życia człowieka
głęboko wstrząsa samym
sercem Kościoła [...] i
przynagla Kościół, by pełnił
swą misję głoszenia
<<Ewangelii życia>> całemu
światu ...”*

(Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 2006, s.843)

MOTTO:

„/.../ znaczna część opinii publicznej usprawiedliwia przestępstwa przeciw życiu w imię prawa do indywidualnej wolności i wychodząc z tej przesłanki, domaga się nie tylko ich niekaralności, ale wręcz aprobaty państwa dla nich, aby móc ich dokonywać z całkowitą swobodą, a nawet korzystając z bezpłatnej pomocy służby zdrowia.

Wszystko to prowadzi do głębokich przemian w sposobie patrzenia na życie i na relacje między ludźmi”.

(Jan Paweł II, Evangelium vitae, s.844-845)

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY

Współczesny świat, nasza codzienność, dostarczają nam coraz to nowych przykładów zamachów i ciosów wymierzanych ludzkiemu życiu. Ostatnie tygodnie: śmierć polskiego żołnierza w Afganistanie, bestialskie morderstwo polskiego inżyniera w Pakistanie, czy śmierć pozostającej pod opieką lekarzy Włoszki...sa tego jaskrawym dowodem.

Wszystkie te śmierci były wynikiem gwałtu na ludzkim życiu. Miały charakter nienaturalny.

Dla nas ludzi współczesnych śmierć przestaje być prawdą istotową, zachowującą ważność jedynie dlatego, że należy ona do istoty „życia”, jest ona jakąś indukcją.

Nastąpienie śmierci nie jawi się już współczesnemu człowiekowi jako konieczne wypełnienie sensu życia, lecz budzi zdumienie wszystkich zainteresowanych, podobne do tego, gdy ktoś bije głową o ścianę. Śmierć przychodzi jedynie jako katastrofa.

(Por. Max Scheler, Cierpienie, śmierć, dalsze życie, Warszawa 1994, s.96-97)

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY (cd.)

Człowiek nowożytny <liczy się> ze śmiercią i tysiącokrotnie wobec niej się <asekuruje>, jednak śmierć właściwie nie istnieje dlań naocznie; on nie żyje „w obliczu śmierci”.

Nieistnienie śmierci stanowi faktycznie pewien rodzaj negatywnej iluzji świadomościowej nowożytnego typu człowieka.

W świadomości informacyjnej (wirtualnej) nowego typu człowieka, śmierć nie ma nawet swego archetypu (nie jest ani młodzieńcem z opuszczoną pochodnią, ani kościotrupem)

(Por. Max Scheler, Cierpienie, śmierć, dalsze życie, Warszawa 1994, s.96-97)

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY (cd.)

Podjęty temat wykładu stanowi moją skromną próbę odpowiedzi na wezwanie Autora encykliki pt. *Evangelium vitae*, do wspólnego budowania „cywilizacji życia”.

Dziś bowiem, jak nigdy dotąd Europa – Polska, świat stoją, w kontekście przyszłości, przed dylematem: czy przemienią się w biblijny „kraj Nod”, czy też staną się „ogrodami Edenu”.

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY cd.

Spróbujmy zastanowić się jakie są przyczyny tego typu postrzegania śmierci.

W naszych rozważaniach chodzić nam będzie przede wszystkim o wskazanie genezy i odkrycie głównych źródeł „nierealnego” postrzegania śmierci oraz przyczyn rozwoju „cywilizacji śmierci”.

2. „Cywilizacja śmierci” jako „środowisko życia”
współczesnego człowieka.

*„/.../Porównajcie , Najmilsi, naszą
chrześcijańską moralność i
chrześcijańską filozofię życia, nadziei
i żywej wiary ze współczesną
moralnością i filozofią
beznadziejności, zwątpienia i
śmierci...”*

(Stefan kardynał Wyszyński, Głos z Jasnej Góry, Warszawa 1986, s.148)

2. „Cywilizacja śmierci” jako „środowisko życia” współczesnego człowieka (cd.).

„/.../Wszystko, co godzi w samo życie, jak wszelkiego rodzaju zabójstwa, ludobójstwa, spędzanie płodu, eutanazja, i dobrowolne samobójstwo; wszystko, cokolwiek narusza całość osoby ludzkiej, jak okaleczenia, tortury zadawane ciału i duszy, próby wywierania przymusu psychicznego; wszystko, co ubliża godności ludzkiej, jak nieludzkie warunki życia, arbitralne aresztowania, deportacje, niewolnictwo, prostytucja, handel kobietami i młodzieżą; a także nieludzkie warunki pracy, w których traktuje się pracowników jak zwykłe narzędzia zysku, a nie jak wolne, odpowiedzialne osoby; wszystkie te i tym podobne sprawy i praktyki są czymś haniebnym; zakażając cywilizację ludzką ”.

(Konstytucja duszp. O Kościele w świecie współczesnym, Gaudium et spes, 27).

2. „Cywilizacja śmierci” jako „środowisko życia” współczesnego człowieka (cd.)

„/.../nowe perspektywy otwarte przez postęp nauki i techniki dają początek nowym formom zamachów na godność ludzkiej istoty, jednocześnie zaś kształtuje się i utrwała nowa sytuacja kulturowa, w której przestępstwa przeciw życiu zyskują aspekt dotąd nie znany i – rzecz można – jeszcze bardziej niegodziwy, wzbudzając głęboki niepokój: znaczna część opinii publicznej usprawiedliwia przestępstwa przeciw życiu w imię prawa do indywidualnej wolności i wychodząc z tej przesłanki, domaga się nie tylko ich niekaralności, ale wręcz aprobaty państwa dla nich, aby móc ich dokonywać z całkowitą swobodą, a nawet korzystając z bezpłatnej pomocy służby zdrowia.

Wszystko to prowadzi do głębokich przemian w sposobie patrzenia na życie i na relacje między ludźmi”.

(Evangelium vitae,s.844-845)

3. Geneza filozoficzna współczesnych zamachów na „życie”.

- Myślenie współczesnego człowieka o problemie szeroko rozumianego „życia” jest oczywiście uwarunkowane wieloma czynnikami, przede wszystkim jego wiedzą nt. człowieka, religią (ateizmem), etyką, kulturą itd. a także osobistymi i zbiorowymi doświadczeniami.
- Jest jednak przede wszystkim uwarunkowane wizją i rozumieniem człowieka.
- Zwrócił nam na to uwagę m.in., wielki filozof brytyjski Dawid Hume w słynnej pracy pt. „Traktat o naturze ludzkiej” (Warszawa 1963. T.I., s.5) twierdząc, że „wszystkie nauki pozostają w pewnym stosunku do natury ludzkiej”, że „wszystkie one powracają do niej na tej czy innej drodze” i, że wszystkie, „nawet matematyka, filozofia naturalna i religia naturalna w pewnej mierze zależą od nauki o człowieku”.

3. Geneza filozoficzna współczesnych zamachów na „życie” (cd).

Jeszcze dosadniej myśl tę wyraził Immanuel Kant w pracy pt. „Logika” (A,26) twierdząc, że pole badania filozofii wyrażają cztery pytania: 1) co mogę wiedzieć? (odpowiedzi na nie udziela metafizyka); 2) co mam czynić? (odpowiedzi na nie udziela nauka o moralności); 3) na co mogę mieć nadzieję? (odpowiedzi udziela religia) i ostatnie, do którego odnoszą się trzy pierwsze 4) czym jest człowiek? (odpowiedzi udziela antropologia).

Zdaniem Kanta wszystkie powyższe pytania zaliczyć jednak można do... antropologii.

Zwróćmy uwagę na pytanie 4 i słowo „czym?”. Kant nie pyta „kim jest człowiek?”, lecz „czym jest człowiek?”

3. Geneza filozoficzna współczesnych zamachów na „życie” (cd).

Tymczasem, wg Karola Wojtyły i Jana Pawła II, w tradycji realistycznej filozofii arystotelesowsko-tomistycznej człowiek nie jest tylko „czymś”, ale „kimś”!

Człowiek, ponieważ został stworzony na obraz Boży, posiada godność osoby.

Jest zdolny poznawać siebie, panować nad sobą, dawać siebie w sposób dobrowolny, tworzyć wspólnotę z innymi osobami oraz przez łaskę jest powołany do przymierza ze swoim Stwórcą.

Tego typu wizje i rozumienia człowieka determinują ogląd dylematów etycznych przed którymi człowiek współczesny stoi. Warunkują także ogląd takiej kwestii i wartości zarazem jaką jest życie.

4. „Evangelia życia” odpowiedzią Kościoła na „cywilizację śmierci”.

„/.../ podobnie jak przed stu laty, wobec zagrożenia podstawowych praw robotników, Kościół z ogromną odwagą wystąpił w ich obronie, głosząc święte prawa pracownika jako osoby, tak też dziś, gdy zagrożone są podstawowe prawa innej kategorii osób, Kościół poczuwa się do obowiązku użyczenia z tą samą odwagą swego głosu tym, którzy głosu nie mają”.

(Evangelium vitae, s.846)

cd.

Jej Autor rozważając ponownie i obwieszczając *Ewangelię życia* pragnął aby była ona

„|...| *stanowczym i jednoznacznym potwierdzeniem wartości ludzkiego życia i jego nienaruszalności*, a zarazem żarliwym apelem skierowanym w imię Boże do wszystkich i do każdego: *szanuj, broń, miłuj życie i służ życiu – każdemu życiu ludzkiemu!* Tylko na tej drodze znajdziesz sprawiedliwość, rozwój, prawdziwą wolność, pokój i szczęście”.

5. „Cywilizacja życia” – „cywilizacją miłości”.

„/.../ Do wszystkich członków Kościoła, który jest *ludem życia i służy życiu*, zwracam się ze szczególnie nagłym wezwaniem, abyśmy razem ukazali współczesnemu światu nowe znaki nadziei, troszcząc się o wzrost sprawiedliwości i solidarności, o utrwalenie nowej kultury ludzkiego życia, w celu budowania autentycznej cywilizacji *prawdy i miłości*”. (Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, 848).

Jakie są wg Jana Pawła II warunki konieczne urzeczywistnienia „cywilizacji życia i miłości”

- Prymat osoby przed rzeczą;
- Prymat miłosierdzia przed sprawiedliwością;
- Prymat dążenia aby bardziej „być” przed dążeniem aby więcej „mieć”;
- Prymat etyki przed techniką.

WNIOSKI

- „Dlatego też jak przez jednego człowieka grzech przyszedł na świat, a przez grzech śmierć [...] tak dzięki sprawiedliwości Jednego wszyscy ludzie dostąpili życiodajnego usprawiedliwienia”. (List św. Pawła do Rzymian).
- Akcentowanie przez św. Pawła decydującego znaczenia „sprawiedliwości Jednego” w dziele „życiodajnego usprawiedliwienia wszystkich” nie oznacza przy tym pomijania roli własnego wysiłku każdego człowieka.
- A zatem każdy z osobna i wspólnie - wszyscy wyznawcy Chrystusa: BUDUJMY „CYWILIZACJĘ ŻYCIA”.
- Jak? Zgodnie ze wskazówką Jezusa Chrystusa żyjąc przykazaniami Bożymi.